

Vem bestämmer över Svenska Akademien?

Kungen, konstitutionen och de offentligrättsliga korporationerna

I kölvattnet av avslöjandena med anknytning till Svenska Akademien från hösten 2017 kom akademiens ställning i förhållande till kungen att diskuteras. Mot denna bakgrund anordnade Juridiska fakulteten i Lund seminariet *Vem bestämmer över Svenska Akademien? Kungen, konstitutionen och de offentligrättsliga korporationerna* den 17 maj 2018. De följande bidragen bygger på presentationer vid seminariet.

Som en bakgrund skisserar Martin Sunnqvist, jur. dr i rättshistoria, och Henrik Wenander, professor i offentlig rätt, akademiens ställning i juridiskt perspektiv. De menar att exemplet Svenska Akademien aktualiserar äldre diskussioner om så kallade offentligrättsliga korporationer som en mellanform mellan offentliga och privata organ. Vidare anser de att det inte finns något tydligt rättsligt stöd för att regeringen skulle ha möjlighet att ändra akademiens stadgar. Däremot ger den historiska utvecklingen och akademiens särpräglade ställning stöd för att kungen också enligt dagens konstitutionella system har utrymme att agera mot akademien.

Nils Gustafsson, fil. dr i statsvetenskap, tar i sitt bidrag fasta på den tydliga ambitionen i 1974 års regeringsform att frånta kungen all formell makt. Han anser att beslut från äldre tider inte bör ses som ”tidskapslar från enväldet som det demokratiska samhället inte rör på”, och att det därför borde vara en uppgift för regeringen att besluta om Svenska Akademiens stadgar. Han uppmärksammar dock att möjligheterna för riksdag och regering att ingripa mot kungen kan vara begränsade. Slutsatsen blir därmed att monarkin tycks ha kvar mer makt än vad vi tidigare har trott.

Med fokus på akademien som juridisk person uppmärksammar Jakob Heidbrink, docent i civilrätt, i sitt bidrag att det utanför de statsrättsliga tankar som ligger till grund för 1974 års regeringsform inte finns någon tydlig skillnad mellan privata och offentliga organ. I förhållande till gamla organisationer såsom Svenska Akademien kan grundlagens kategorisering dessutom inte göra anspråk på att passa den historiska utvecklingen. Mot denna bakgrund har kungen – utan kända protester från riksdag och regering – kunnat etablera en ny konstitutionell praxis. Frågan om akademiens ställning i förhållande till kungen visar att den svenska konstitutionen kanske inte är så modern som man tidigare har föreställt sig.